

matógr...
e Doré...
oda, amb...
s y...
ms 4...
rondalla...
el cantat...
tes gomo...
is duet...
la d'una...
clínica...
rioni. La...
ostre casa...
bano...
debuts...
INE...
IL...
l'un Pro...
s nens...
s'ha...
s'ha...
de N. P...
1.400 m...
Sara Ber...
tes 500 m...
de la de...
terable...
RIBAU (prop...
DIAL...
REFERENC...
20 cts...
al progr...
dien 712...
on de la...
riatura...
e «La re...
sia: 700...
lere pat...
de Moda...
1.000 m...
Gau...
quatre...
sta Pott...
n y finan...
is d'ue...
ARTICULAR...
ntos tot...
350. Els...
ead corre...
carrils...
DEL NOR...
4.485.744...
4.900.434...
425.117...
ubre: 6.045.889...
12.977.370...
3.000.819...
—El secret...
y, 2 ter...
PTIC...
le cristall...
vres. L'act...
redita. L...
a la...
es. —Se p...
ISA NOV...
SE...
pte...
ARIS...
20...
D...
bre val...
al, on...
m...
la p...
se, pla...
ign. Ra...
a tota...
Matin...
US...
p...
ELONA...
SANG...
MO...
elona

SUSCRIPCIÓ
Barcelona . Una pesseta al mes
Espanya . . 4'50 pessetes al trimestre
Extranjer . 9'00 " " "
Pugni per una, una pesseta de rebueta

EL POBLE: CATALA

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
CARRER DE SANT PAU, 6, PRINCIPAL
ENFRENTE
CARRER DE FORTUNY, NÚM. 2 TERS.
TELÈFON
REDACCIÓ, 723 - IMPREMTA, 2.208

ANY X.-NUM. 2.854 | BARCELONA, DIVENDRES 3 DE JANER DE 1913 | UN NÚMERO, 5 CENTIMS

EL SIGLO

GRANS MAGATZEM

* REIS *

Dies 3, 4 y 5 de janer

GRANDIOSA EXPOSICIÓ

Y VENDA EN ELS LOCALS DE LA PLANTA
BAIXA Y PART DEL PRIMER PIS

Els dies 4 y 5 de janer estarà obert l'establiment fins a les

DEU DE LA NIT

Variadissims assortits
Ultimes novetats

Bàsculas-Caixes Pibernat

per a Cabals
Avinyó, 8-10

LA CASA COMAS Y C. LA

Té'l gust de participar a la seva distingida clientela y al públic en general, que'l pròxim

DISSABTE, DIA 4

INAUGURARÀ

son nou establiment en el

PASSEIG DE GRACIA, 2, y RONDA DE SANT PERE, 1

(Sucursal del carrer de Ferrán, 6,) ont trobaran un gran assortit de articles y objectes de regal pera

REIS

La màquina esperada per tot el món

"YOST," premiada amb 34 medalles d'or

Perfeita alineació

Visible sense cinta

GRAN SOLIDESA

Sucursal de Barcelona: Carrer de Ferrán VII, número. 53

rar la seva posició en les lluites de la política.

Els aconseqüents poden brindar-se propis a les energies progressives y liberals de l'anima popular. El poder es la recompensa dels que lluiten arduament per un ideal gloriós. Els grans moments per a l'acció són aquells en els quals la plasticitat de la consciència pública y de la vida social se manifesta franca y generosa. El foc del cel se deixa robar per Prometeu quan es possible aplicar-lo a servir els ideals humans, y a renovar l'existència dels pobles.

El senyor Gubern

El senyor Gubern se sorprengué quelcom de la nostra visita, puig si bé, com tothom, creu que la situació es molt greu, no esperava que ningú el posés en el tranzít de donar la seva opinió, la qual se resistia a emetre.

Però tot discorrent sobre política'l senyor Gubern ens exposà la seva opinió:

—Si, efectivament, digué, la situació política de l'actual moment es força delicada y la crec una de les més boiroses que ha atravesat la monarquia. La retirada den Maura pot crear moltes dificultats, però jo la crec més aviat favorable al règim.

En Maura era un home perillós per a la monarquia. La seva manera de governar, el seu caràcter tancat, rectilini que'l feia un governant aforat a certs procediments en contraposició amb les necessitats modernes, era sempre per al règim, una incognita, una menassa.

Crec molt fermament que'l rei preveia lo que podia succeir y que a pesar d'això afrontà les conseqüències.

—Mai he cregut que els conservadors fessin res en profit de Catalunya ni dels seus ideals liberals.

La continuació dels liberals al poder, presidits per en Romanones, ens donarà ocasió de saber fins a quin punt eren sinceres les promeses d'aquest, al assegurar que volia aprovar el projecte de Mancomunitat, però que això li calia un moment oportú per a donar la batalla y pogueria guanyar.

Ara se li presentarà aquesta ocasió. Ell segueix presidint el govern, la major part dels ministres son els mateixos, ha aprovat els pressupostos y el tractat amb França, ara es l'hora, doncs, de que provi a Catalunya que marca amb ella el contra d'ella.

Altres manifestacions ens feu el senyor Gubern sobre els mateixos temes, però que a precs d'all no fem públiques.

—Amb el mateix fi visitarem a un dels nostres homes que, per la seva representació podria donarnos un parer autoritatíssim. També conversarem sobre l'actualitat, però amb tanta insistència ens demanà que pera res diguéssim l'opinió personal que'ns donava y que'l seu nom s'estampés en el diari, que no podem fer més que un resum de lo dit pel nostre distingit amic.

Crec aquest que, efectivament, a través d'un període gravíssim per a l'història d'Espanya y per lo tant de Catalunya, que va lligada a la seva sort.

Més que una qüestió de règim considero que son altres qüestions encara més transcendents que estan posades en litigi.

Pensa amb molta convicció que potser arribi un moment en que serà necessari que tots els homes liberals y demòcrates s'uneixin davant el perill de la reacció triomfant.

Aquestes son les manifestacions que'ns feren els nostres homes entrevistats, manifestacions que potser algunes no tindran tota la claretat y fidelitat que voldrem, però que'l lector ja subsanarà en les seves deficiències y que tal com son podran veure tota l'importància.

El cop d'Estat dels conservadors

EN MAURA CONTRA'L REI

L'acte den Maura

L'acte den Maura, psicològicament es un cop de boig; però políticament es un cop d'Estat. Si en Maura s'hagués limitat, com semblava lo natural, a dimiir la quefatura del partit y a retirar-se a la vida privada, el seu acte hauria estat important, més no trascendent. Ell y el seu llocient la Cierva constitueixen, un puntal, sinó un perill, pera la pau interior y pera les institucions. Inspiraven, en aquests darrers temps, més por que confiança. La monarquia no hi hauria perdut res en la desaparició den Maura y en la Cierva de l'escena política.

Però, com si l'ex-capitost conservador ho hagués comprés així mateix, ha volgut agravar enormement el fet, procurant que la monarquia perdés, no ja la persona d'ell, sinó tot el partit que dirigia. No compten les institucions amb un veritable partit liberal, y la definitiva constitució d'aquest ha estat indefinidament ajornada per la desgraciada mort den Canalejas. Y tot just ara en Maura destrueix el partit conservador y llicencia's seus homes. El dany de tal actitud el reb en primer lloc la monarquia.

Tot fa creure que la decisió den Maura, en la forma com l'ha presa y exterioritzada, prové d'una violenta explosió d'odi en el seu pit orgullós, explosió que ha fet passar un núvol de tempesta pel seu servell de vesani. Se creia amb dret pera mantenir el poder reial sota la seva tutela, atribuïnt-se així les prerrogatives de la Corona. Volia ésser rei. Y ha dit: «o rei o res».

Y s'en va al silenci de la vida privada després d'haver obert venjatívament en el navili de la situació amples vies d'aigua. Els termes de la seva carta són els d'un suïcida que, al posar fi a la propia vida, pega foc a la casa. L'home de la revolució desde dalt ha acabat la seva vida política amb un acte verament revolucionari. Desde les altures del seu lloc polític ha iniciat una revolució.

El cop més fort que la monarquia restaurada ha rebut, es el que acaba de pegarlí don Antoni Maura y Montaner.

No creiem, emperò, que'l partit conservador se dissolgui o desaparegui. Ens sembla segur que alguns prohoms cercaran y trobaran una fórmula pera reconstruir el partit, malgrat la retirada den Maura y els genuins mauristes.

Opinions importants

Es de tantíssima importància y gravetat la resolució presa pel quef del partit conservador, que volguerem saber quel pensaven de la situació política creada per l'acte den Maura's nostres homes representatius.

L'opinió es unànim entre ells. Tots reconeixen quel règim està travessant una crisi difficilíssima, que es crisi de tot l'Estat espanyol, segons el senyor Corominas.

Però que vegin els lectors quina es la seva opinió procurarem reflectarla lo més fidelment possible:

El senyor Corominas

Ens rebé'l senyor Corominas amb aquella seva franca cordialitat que li es característica y a l'anunciarli nosaltres l'objecte de la visita ens respongué que un altre repòrter de la premsa diària de Barcelona, l'havia visitat pel mateix objecte.

Parlarem extensament de la situació, y concretant, després, respongué a les nostres preguntes amb paraules que tenen indubtablement una grandíssima importància; però de les quals ens feu observar, pera que així ho fessin constar, que eren una opinió seva, personal. Digué'l senyor Corominas:

«En Maura ha plantejat al rei una qüestió que toca a l'essència del règim parlamentari. S'havia produït una crisi total que devia resoldre's parlamentàriament per la continuació dels liberals mentres poguessin constituir un govern de majoria. Però el rei havia d'entendre's així consultant als capitans dels grups parlamentaris y no ho ha fet. L'actitut den Maura es de fet una acusació contra'l rei per

com un home a qui amputen les cames. No li queden més que vells xarucs y joves modicres. Tenia molts pocs homes polítics d'alsada. D'aquests, als uns han estat morts, com en Canalejas, y altres s'han suïcidat, com en Maura. En dos mesos ha perdut les dugues primeres figures que li restaven.

Y apar que, per damunt d'aquesta decadència monàrquica a Espanya, l'avenir prepari esdeveniments definitius...

haver resolt per sí sol sense portar a cap les consultes.

L'actitut den Maura y del partit conservador no pot tenir altre sentit que determinar una coalició de forces reaccionaries pera obligar al rei a emprendre no sols una determinada política, sinó a introduir en el govern una actitud y una conducta. El defecte de la posició adoptada per en Maura desde'l seu punt de vista es que no més pot resoldre's en perjudici del principi d'autoritat.

«Estant com està en crisi el partit republicà aquesta crisi del règim monàrquic se converteix en una crisi de l'Estat espanyol. Una crisi així no pot durar sense que en resulti perjudicat el prestigi que tot país ha de tenir en la consciència dels altres pera fer indiscutible la seva independència.

Davant d'una situació semblant es més de sentir l'aplanament a que entre tots hem deixat caure la política nacionalista de Catalunya. Aquestes crisis de l'Estat creen la posició més ventajosa que puguen escullir els partits nacionalistes pera imposarse.

El senyor Lluhi

El senyor Lluhi estava enfeneadíssim quan ens rebé y al indicarlí nostre propòsit de ferli algunes preguntes relacionades amb la qüestió del dia ens semblà que la solució de la crisi y la retirada den Maura la creia cosa delicadíssima.

De totes maneres, atent y amable, difert als nostres pregs y contestà a lo que li preguntavem:

La retirada den Maura té un doble fonament. En primer lloc, respon al pes-

simisme del quef del partit conservador, pessimisme que ha destruït, en el cor den Maura, tota confiança en l'actuació y en l'avenir de la política espanyola. En segon lloc, obeeix a l'eliminació de les consultes amb motiu de la darrera crisi, pera sostenir an en Romanones el poder, y pera aplassar l'adveniment dels conservadors.

L'acte den Maura exercirà segurament una llarga y fonda influència en la vida pública. Representa disgust y protesta per la continuació dels liberals, que ni han fet ni faran absolutament res pel progrés d'Espanya. Destruïx o al menys debilita el partit conservador, força principalíssima de la monarquia. Causa una ferida greu a les classes socialment conservadores, a les quals s'otorga, de fet, un poder exorbitant en la direcció dels negocis públics.

Jo crec sincerament que es un bé la retirada den Maura y l'abatiment y la ferida de la força conservadora. En Maura no es un estatista en el genuí sentit de la paraula, ni un polític del nostre temps, ni un home superior, sinó un representant y una encarnació de la política rigidament reaccionaria, quasi absolutista, criada a desenrotllar y a provocar l'acció revolucionaria. Y com tot el país està agobiat y abatut per l'influència conservadora, causa de retràs polític y social, l'acte den Maura ve oportunament a atenuar y a afèblir aqueixa influència funestíssima, autoritzant l'increment y el predomini de les idees liberals y de les forces progressives.

Però el règim vigent no'n treuria ventajia ni benefici de l'acte den Maura. El règim es una xorca cristallissim oligàrquica, tancada a l'adveniment necessari d'una poderosa democràcia y al procés evolutiu de la consciència social. Els pobles d'Espanya són víctima de la centralització y l'absolutisme de l'Estat, y aquest es alhora esclau de dugues clienteles oposades al desplegament de la vida popular. Y així el règim no es un orgue de civilització, ni realitza cap ideal trascendent en l'actuació decidida d'una societat en marxa.

Me sembla que Catalunya hi ha de guanyar amb la retirada den Maura y l'afèbliment de la força conservadora. Aquests fets són alhora una ferida a l'oligarquia y al règim y una esperança pera el nostre poble, que aspira a una constitució federal y a una organització democràtica. Y es clar que Catalunya, en quan necessita abatre l'influència conservadora de la qual es víctima, ha de millo-

El famós document

L'erro den Maura

Com si fos un document notarial propi, hem llegit la carta den Maura. Després de la seva lectura, declarem que en Maura, no ha tingut la gallardia del geste. Cau lletjament, amb sopervia, però amb covardia, amb despit lluciferesc, però amb raonaments de curial que no sab escriure. Quina prosa tan lamentable la de la carta den Maura! El que allò ha escrit, posa un epíleg digne a la seva vida de retoric infatuat.

No hi ha en ella ni una expressió d'ideal, ni una espertual cordialitat, ni una paraula indicadora de que darrera de la verborrèia del despit, existeixi un cervell fort, doctrinari y seré. Es una columna de bilis, oferta en un lirisme confós. Si en Cánovas hagués tingut de firmar la seva dimissió d'home públic, després de quèlles amb el poder reial, y quin gran document, hauria escrit, de doctrina y d'agris, rellegit tot amb miris tirants y vibratils! Y si aquell altre gran conservador, don Francesc Silvela, hagués testimoni amb lletra pública la seva renúncia, amb una elegàcia impecable de gentleman, hauria contat l'esvalment de la seva fe monàrquica y espanyola. Però en Maura... En la seva carta, pateix fins la llengua castellana, tan propicia pera expressar amb parafrasis cantors, l'orgullós adeu d'un patrici que gira l'espatlla, altiu, als palatins que'l reverenciaven y a la multitud que l'abominava. Se'n va de la política, com va entrar en ella, com un plebeu.

Dugues columnes de «La Epoca», omplia'l document. Creiem que seria un anàlisi minucios de les causes quel porten al silenci y no hem trobat més que una sola acusació, la de que entre'ls governants liberals y els republicans, existeixen excessives solidaritats que fan que en la política que hauria d'ésser exclusivament monàrquica, tinguin aquests una influència massa eficaç.

Y bé, si això es veritat, pera qui en darrer terme serà perjudicial la promiscuitat denunciada? Pera'ls liberals que se serveixen dels republicans, pera governar sense trobar una forta oposició? Regim, o pera'ls republicans que fan de servidors de la monarquia? Mes essent veritat l'acusació den Maura, per ventura

ra constitueix un pecat mortal polític, exclusiu de la política espanyola? No col·laborem, amb els liberals anglesos, els laboristes y els nacionalistes irlandesos? Han apelat ni a la retirada, ni a la vaga parlamentaria, els conservadors anglesos, amb tot y no admetre, aquests contactes, cridant contra d'ells violentment? No se solidarissaven, a França's socialistes, revolucionaris, amb els radicals, governamentals? No han apoiat la monarquia italiana, personalitats del socialisme tan signíficades com Ferri y Bisolati?

(En Maura podrà dir que quan la col·laboració es pública y lleal, l'accepta o la tolera y que en el cas d'un Castelar, per exemple, sostenint la Regència pera obtenir les reformes democràtiques obtingudes en 1889, ell aprovaria. Si aquest resulta'l seu pensament, dever seu era exposar-lo concretament, y si el seu enuig dramàtic, noix de veure immorals tenciancies entre'ls liberals y certs republicans, sense altra finalitat que la satisfacció d'egoismes, de sosteniment en el govern, per part d'uns, de baixes concupiscències, per part d'altres, aleshores, el dever den Maura, era'l de cridar desde la més alta tribuna que tingués, desde'l parlament, des de Palau, la veritat que deu al seu rei y a la seva nació. L'ha callada? Doncs en ell no hi ha ni lleialtat, ni coratge.

Les conomiciancies a que en Maura atueix, nosaltres les hem estudiades y denunciades, però ell sab que existeixen tan sols amb un petit grup de republicans, que han estat descalificats solennialment pels elements més prestigiosos del republicanisme. La Conjunció queda fora de les acusacions den Maura, com també'l republicanisme català. Y si nosaltres, amb dolor de republicans, hem fet de fiscals, llevant la calificació de venalitat, contribuint amb la nostra discreta acció a que la política no sigui una fira gitanesca, ont tot, articles, discursos, campanyes, entusiasmes o quietuts populars, se tanfa, en Maura, amb el seu enorme poder, devia acusar serenament, implacablement.

Aleshores, els republicans hauriem anat pels carrers amb els ulls baixos y Cató sostindria'l trono de Sant Ferrán.

Teatre Espanyol

Veïllades d'Esquerra Catalana

Avui, divendres, última funció de abono

Primer: La comedia en tres actes

La Sagrada Familia

Segon: La fantasia en un acte den Josep Burgas.

Max - King

la bogeria d'un mico

Tercer: La farsa aristofanesca en un acte de l'Apeles Mestres

Justicia!

Nota: Per aquesta funció se despaixen vint i tres a preu reduït en el C. N. R. del carrer de Pelai.

L'exposició de càrrecs

Heusquí la nota acompanyatoria de la carta enviada pel senyor Maura als senyors Dato y Azcárraga:

«No se trata hoy de señalar oportunidad para un ordinario relevo entre liberales y conservadores. Está en crisis el eje de la política interior y se ha venido haciendo ineludible la opción entre el sistema que nos trajo al presente estado de cosas, o apartarse de él, arrojando las dificultades y contingencias inherentes a la enmienda. Desentenderse de la aspera disyuntiva que la realidad ha planteado sería más dañoso que errar en la determinación, porque entonces se acumularían los inconvenientes de ambas políticas y se frustrarían las ventajas parciales de cada una.

En trance semejante, deliberando bajo gravísima responsabilidad moral, ningún respeto humano ha de disimular la verdad; ni han de tomarse como acriminación las severidades del juicio falible —siempre quedan a salvo las intenciones personales reservadas para la residencia ante sus altos y definitivos jueces

A quarta plana: De l'Ajuntament, Notes de Sport, Teatres y Concerts, Successos, Calendaris, Espectacles y Secció Comercial.

—hi aia seria oportuna el intent de per-
suadir. S'ha de veure el cas de la con-
venció pròpia, norma forosa del consell
i la conducta.

Des de l'actual reialme de ve-
ne practicant un sistema de política que
gradualment ha anat a menys el po-
der públic en provecho de aquells mis-
mos sobre quines importaria més el de-
finitiu imperio de las leyes.

Liberales y demócratas se habituaron
a influir en las decisiones de la Corona
no sólo con intimidades coactivas, si no
con disturbios, prevaleciendo del cuidado
que la Corona pone en no irritar a las
fracciones de la extrema izquierda. Más
que afinidad de doctrina (a la cual sus
obras no suelen acomodarse) aquella vi-
ciosa táctica los inclina a formar blo-
ques y sentir solidaridades, unas veces
promiscuamente corruptoras entre monár-
quicos y republicanos, gobernantes y fac-
ciosos, enormes sacrificios del bien pú-
blico para captar colaboraciones de tri-
buna y de prensa, sin las cuales la in-
triga se frustraría.

Fue etapa lógica y término natural de
este sistema, no episodio transitorio y for-
tuito, el asalto combinado que deminó
instantáneo cambio de Gobierno en 1909.
El régimen ordenado por la Constitu-
ción había quedado entonces en pie. Se
había mantenido inalterable la cohesión
del Gabinete y las mayorías y fuera del
recinto donde acampan los políticos pro-
fesionales tampoco hubo motivo para du-
dar que la mayoría de la nación, si que-
ría con su natural pasividad, era favo-
rable al Gobierno que había dado cima
a la campaña del Rif y reanudaba las
sesiones de Cortes después de reprimir el
simultáneo movimiento revolucionario.

Ello no obstante los coaligados se apo-
deraron de la dominación que han venido
ejerciendo según correspondía a manera
tal de alianza.

Infinitamente prodigó el partido conser-
vador sus abnegaciones, atento a facilitar
la ruptura del dañado ayuntamiento, el
cual causa repugnancia, vana también, a
no pocas personalidades del antiguo par-
tido liberal. Permanece rota, bajo mal
guardado, apariciones, la normalidad, así
en el funcionamiento constitucional de los
diversos partidos, como en la actuación
positiva del poder moderador.

Sería penosísimo trazar la crónica de
sus prerrogativas en estos últimos tiem-
pos. Excusando los amargores del aná-
lisis, el juicio se compendia en haber em-
peorado todo y las rodadas por donde
se camina, no conducen sino a renovar más
pronto que la otra vez el asalto de ocu-
ber de 1909, a lo cual incitará el resabio
de las logradas prosperidades.

Ello no acontece por voluntad nacio-
nal, sino contra ella. Enorme y potente
mayoría son los españoles deseados de
que la Monarquía les preserve del tras-
torno, cuyas únicas realidades consistirían
en una temporada de barbarie sañuda y
soez seguida de dominaciones arbitrarias,
turbulentas e ineptas.

No habría venido el peligro sin las con-
temporizaciones y conivencias que, ade-
más de dar alientos positivos a la ex-
igua minoría difunden por el cuerpo so-
cial, una sensación enervadora de orfan-
tad.

Los más y los mejores se entibian, si
no se apartan, cuando advierten los sa-
crificios que la autoridad hace a expen-
sas de supremos intereses nacionales
y de su propia conservación. Ni aún lo
hallan explicada por prurito de amasar
y atraer facciosos de quienes no se lo-
gra siquiera que se abstengan de pro-
clamar el delito como programa.

Otro efecto es suscitarse y nutrir con-
tra el partido conservador, fidelísimo a
la significación constitucional que siem-
pre tuvo en vez de la contienda natural
entre adversarios políticos, desahoradas
hostilidades que en el mejor caso han
de desquiciar la actuación parlamentaria
y consumir estérilmente esfuerzos que pa-
ra obras intrínsecas de gobierno se ne-
cesitarían. Esta enorme pérdida ni aún
se compensa con habilitar otro partido,
que falta en realidad, para la práctica
de la vigente constitución. Los elementos
que habrían de formarle se desintegran,
desconcertan y desmejoran de día en día,
y la restauración orgánica será irrealiza-
ble mientras su empujamiento permanezca
detenido, esquilado y agostado por la
presente situación.

Aunque el partido conservador se redi-
miese de los defectos que su externa dis-
ciplina cubre, aunque multiplicase su fuer-
za y acertase en todo, bastaría la inter-
mitencia y los flancos abiertos para fustar
la defensa de la causa nacional que
debe y quiere servir.

La magnitud de las dificultades acu-
muladas se disimula mientras se persis-
te en granjear la comodidad a expen-
sas de la vida. Estos tres años pasaron
cual si la dominación actual debiera ser
la última.

No menor que en lo político es el des-
barajuste de todas las administraciones
y de las haciendas generales y locales,
a tal punto que el programa más ambio-
sioso que la probabilidad consiente hoy
por hoy se cifra en recobrar lo que se
pueda de lo perdido, no pareciendo le-
jano por el mismo derrotero el término
en que el intento resultara desesperado
y temerario.

Las asperezas, los desbarbamientos, los
conflictos y los riesgos anejos certísimos
del empeño único para el cual el par-
tido conservador se encargaría del go-
bierno, tan sólo se pueden arrostrar co-
nociendo que son absolutamente inexcu-
sables; no resultarían llevaderos para quien
espere no salvación sino mudanza. No
admiten tratamiento achagues que no a-
laman ni desazonan siquiera al paciente.
Tampoco aprovecharía, antes lo empeo-
raría todo, acometer la enmienda si fal-
tase perseverancia en la ocasión; cansar-
se de los desahogados que durarán mien-
tras conserva esperanza de volver a pro-
sperar los intereses que han de subordi-
narse al bien público o retroceder cuando
se renueva, que se renovará, el caso de
1909 resultaría más nocivo que con lle-
var desde ahora el actual sistema alar-
gando al menos la tramitación de su de-
senlace.

El partido conservador, que antes y des-
pués de 1909 apuró en vano los esfuer-
zos y sacrificios hechos para sugerir y
facilitar la rectificación, no puede ya de-
fensor de tal sistema funcionar como opo-
sición de S. M., ni turnar en el Gobierno,
ni compartir las responsabilidades en las
cuales si colaborase complicaría grave cul-
pa propia. Las aceptarían llanamente quie-
nes tengan convicciones diversas de la
suya, que una vez más se declara en este
informe. No cabe votación en alter-

nados períodos de la política, única que
el puede practicar y que ha venido pra-
cticando desde 1909. Sería imperdonable
ponerse en contingencia, aún remota, de
volver a dejar, como entonces dejó, el
poder. Cualquiera eventualidad de rein-
dencia excluye desde ahora al partido
conservador, aún suponiendo que fuese
invitado a gobernar, antes de hacerse in-
trinsecamente irreparables los estragos,
porque resalta de veras las regias pre-
rogativas y no le incumba la opción.
Guardó durante estos años últimos calla-
da y costosa reserva. Dudo de si
podría o no aceptar la sucesión estable-
cida derribar el Gobierno y aún hos-
tilizarle, paréntesis peligrosísimo en la nor-
malidad política; escatimó sin suprimirlas
enteramente las manifestaciones públicas
de aquella incógnita, de la cual estuvieron
bien advertidos los gobernantes, a fin de
no debilitar la representación española en
los lentos tratos con Francia, ni añadirle
los incentivos al apetito revolucionario; se
abstuvo de provocar, que pudiera muchas
veces, un trance como el que ahora, sin
obra suya, pone la disyuntiva de crisis
inevitable.

Si la Corona juzga innecesaria o in-
conveniente o indiscreta o más peligrosa
que el statu quo la rectificación, de ma-
nera que la política que ha prevaleci-
do desde 1909 no quede proscribida del
Gobierno a todo trance y para siempre
el ministerio actual u otros que se for-
men con elementos análogos, deberán per-
durar hasta tanto que se haya formado
otro partido diferente del conservador ac-
tual, idóneo para turnar con ellos.

Si la Corona decide aquella rectifica-
ción sólo podrá hacerla eficaz para el
bien público, perseverando a todo tran-
ce con unos u otros ministros, atentos
siempre a la rectificación misma, hasta
tanto que exista un partido liberal, de-
mocrático, o como se apellide, idóneo para
turnar en el gobierno con la política que
el actual conservador representa, única
que puede practicar.

Madrid, 31 de diciembre de 1912.

La premsa barcelonina

La nostra premsa d'ahir reflexava la
immensa impressió que produí el comen-
tari del gest de sobeïria del ex-quefe
del conservadors espanyols, retirant-se
de la vida política per no haver sigut crida-
da la seva colla a ocupar el governament
de l'Estat.

Les paraules que per compte propi do-
naren els confreres sobre'l succeís polí-
tic en els editorials, no cal dir que s'a-
justaven a l'orientació política de cada
catal, estant per lo tant en majoria els
que's mostraren satisfets per haver vo-
luntariament desaparegut de l'escena po-
lítica espanyola, l'home responsable de les
cruelatats del 1909.

La ausencia del caudillo conservador—
deia nostre confrere «El Diluvio»—no se-
rá llorada por nadie más que por sus cor-
religionarios, si no es que la celebren
muchos en el fondo de su alma. El resto
de los españoles respirará como si se les
hubiese quitado de encima un gran peso,
seguros de que nuestra patria ha vuelto
a entrar en la normalidad. La única frase
cordial que acompañará la partida del
infatuado político será la de Nerón en el
momento de su muerte: «¿Qué artista pier-
de el mundo? No puede negarse; Mau-
ra era un gran artista».

«El Progreso» no sortí ahir, però vi-
ndrà, naturalment, entregant-se a manifes-
tacions d'alegria y atribuint als seus la
retirada del Maura.

«La Publicidad» estima'l fet una victòria
de la Conjunció Republicana Socialista.
Però no creu que sigui definitiva la re-
tirada del quefe dels conservadors, o per
lo menys, la d'aquests, com a partit go-
vernamental. «Se retira para que se le
vuelva a llamar—diu—.Creado. No se re-
signará a gozar de las bellezas de Capua
ni se concretará a escribir sus memorias.
En su retirada quiere poner un cerco
a la monarquía que ahora ha prescindi-
do de sus servicios, temerosa de sublevar con
la presencia de los conservadores en el
Poder, a la opinión. Y amb arreglo an
aquest criteri estimarà periódic del car-
rer de Barbarrá, que'l poble ha de per-
manecer alerta perquè esls republicans
no apreten bé les llurs fileres, en Maura
tomarà».

«El Liberal» califica l'acte dels conser-
vadors de la retirada del despit.
«El señor Maura—deia—ha coronado de
una manera muy digna su carrera política.
La ha coronado de una manera muy di-
gna, porque tras una vida de orgullo ha
puesto una muerte de desecho».

«Pera «El Intransigente» tot són també
alegries. Considera un fracàs de tot el
partit conservador, el gest de sos cap-
dills y que es el poble qui l'ha condem-
nat a l'ostracisme. El confrare se dot tam-
bé de l'estat actual del republicanisme
espanyol, que considera que mai se tro-
barà en un moment tan propici com ara
per a triomfar».

«Lo triste para nosotros—diu l'orgue dels
radicals dissidents,—es que los republi-
canos permanezcan en España huérfanos
de unidad y de compañerismo. Un grito
dado hoy en la Puerta del Sol por un
jefe republicano, tendría más eficacia to-
davía que aquellas palabras del gran Cos-
ta que costaron a Maura el primer re-
volución y le acostumbraron a creer que,
en este mundo, los delitos contra los hom-
bres se pagan en la cárcel o en el des-
tino, pero los delitos contra el pueblo—
[Ah] estos se pagan cuando no con la ca-
beza—y esto siempre es lamentable—con
la propia anulación y la propia vergüenza
ante el mismo pueblo ultrajado».

«El vell «Brusis» venia, naturalment, tot
compungit, culpant als liberals d'haver
permes la campanya que contra els san-
guinaris de 1909, feien les multituds republi-
canes y d'haver-se volgut aixecar un mur
entre'l Rei y els homes públics del
partit conservador. «El ministeri Roma-
nones ha sigut complex de tot això crida-
rat el vell confrare el qual veu no més
que tremendos perills en l'actual situa-
ció. «Brusis» de Monarquía eren els dos
partits, diu: el liberal, desfet en el fons;
el conservador, disolt. Això pot ésser la
crisi del règim. Eviteu els que per la
vostra alta posició poden ferho».

«La Veu» estima que: «L'acte del se-
nyor Maura, ja greu en si, ho farà molt
més desde l'instat en qu'es convertís en

acte del partit conservador. Aleshores se'l
podria considerar com el més revolucionari
que s'ha produït a Espanya de molts anys
ençà, i incoherent y tot la vaga general y
la setmana trágica.

Perquè el cas d'un capdill conservador
y un partit conservador adoptant una ac-
titud d'un radicalisme tant accentuat com
la present retirada, no's pot concebir si-
no per una d'aquelles desviacions que cap-
giren a voltes el seny de persones y co-
lectivitats».

Considerant el cas personal den Maura
creu l'orgue regionalista, que no pot o-
blidar les complacencies que pels conser-
vadors espanyols havia tingut y té en-
car, algunes amables paraules per l'ex-
capdill reaccionari, que en Maura era un
amargat, un desenganyat de si mateix y
del poble espanyol. Finalment considera
«La Veu» la situació actual tan negra, que
després de dedicar a l'assumpte prop de
una columna de comentaris, encara acaba
dient que no poden donar-se opinions con-
cretes.

«Els comentaris d'«El Correo Catalán»
no cal dir quins són. Pera l'orgue dels
requetés, en Maura y en Lacierva, eren
uns pobres angleses, incapaces de fer
mal a ningú, y que tot lo «poco» que va-
ren fer, merescut y ben merescut s'ho
tenen els revolucionaris «de tot pelage».

Considera també l'orgue jaumista la si-
tuació actual, com a crisi del règim:
«No hace muchos dias dijimos en estas
columnas que la solución de la crisis del
partido liberal, diu, que se acercaba, se-
ría difícil, desahogada y señalaría un pa-
so avanzadísimo hacia la definitiva ruina
del sistema».

La retirada de Maura es el primer fru-
to funestísimo de la solución infasta. Y
conste que el desacierto no dará ese solo
fatídico resultado.

«Vivamos, que veremos: y vivamos repen-
tinosos acaba dient».

Els titllats periódics imparcials y d'in-
formació, se limiten a recullir els comen-
taris dels centres polítics y de l'opinió
pública, llevat de «La Vanguardia» que
avui ja casi no n'hi resta res d'independen-
tisme y com es natural, estima tristíssim
y deplorable l'acte dels conservadors.

Jmitant als de Madrid

En els rotllos que diàriament a mitga-
da, se formen per Cà la ciutat, se comen-
tava, naturalment, el camí que seguiria
el regidor senyor Garriga y Coll, davant
l'actitud del seu quefe polític don Antonio
Maura.

L'incògnita no tardà en desxifrar-se, puig,
riallier, comparegué'l senyor Garriga, tot
satisfet d'esser, encara que per breus mo-
ments el punt en el qual convergien to-
tes les interrogacions de Cà la ciutat.

Y aixís el senyor Garriga, parlà:
Jo crec—digué—que no tinc de renun-
ciar l'acte de regidor, puig no la de de so-
lament als vots del meu partit, sinó als
de la coalició de dretes. Essent aixís la
meua renúncia podria ésser tinguda com
un desaire a tots aquells elements que
no perteneixen a la comunió política que
perteneix, varen donar a favor del meu
nom, els seus suffragis.

Ara, això no vol dir que jo no fassi
rés en aquest assumpte. He escrit una
carta al president del Circul Conservador
per a que convoqui a una reunió en la
que posaré l'acta a disposició del partit.
Y tothom quedà tan enterat de les greus
determinacions del senyor Garriga.

Ahir per la Diputació se deia que'l di-
putat provincial conservador don Galetà
María, presentarà també a imitació dels
«promohos» del seu partit, la renúncia de
la seva acta.

Y els altres diputats conservadors, què
farán? se preguntava la gent. Aquests al-
tres són: don Francesc Bartrina, vis-
president de la Diputació y els senyors Ale-
gre y Barata. Ningú en sabia res de l'ac-
titud que adoptaràn aquests senyors, però
tothom presum que callaràn. Com ha de
diminir l'acta'l senyor Bartrina si està tan
cofoi amb la vispresidencia de la Di-
putació? Y en quant als senyors Barata
y Alegre, com podrien viure sense poder
concurrer al vell Palau de la Corpora-
ció Provincial a la qual pertanyen fa tanta
any? Tenim, doncs, la seguretat de que
no renunciaràn l'acta dits senyors.

En el Centre conservador

«En el Circul Conservador hi havia ahir
—rara avis—gran animació. Tot eren co-
mentaris lluminosos y paraules no gens
adictes».

Entre'l reunits circulà a mitja tarda
el rumor de que'l president del Centre,
don Gustau Peyra, havia presentat la di-
missió del càrrec. Això naturalment feu
augmentar el revol, molt més al veure's
confirmada la nova al presentarse en el
local don Andreu Gassó y Vidal, vis-
president segon, a possessionarse acciden-
talment de la presidencia per estar ma-
lalt el vis-president, senyor marquès de
Sentmenat.

El senyor Gassó y Vidal, després de
conferenciar amb els socis més signifi-
catius del centre, va manar enviar el se-
güent telegrama:

«Excmo. señor don Antonio Maura.—
Lealtad, 18, Madrid.—Centro Monárquico
Conservador reitera V. E. adhesión.—Gas-
só Vidal».

Aidant el senyor Gassó cità a la Jun-
ta directiva, pera demà, a dos quarts de
deu de la nit.

An aquest reunió se tractarà de la
línia de conducta a seguir.
A darrera hora de la tarda l'impressió
dominant en el Centre Conservador era
que llevat del cas de qu'es ex-ministres
consegüessin la dissolució del partit, el
Circul seguiria defensament com fins ara
la política d'orde que, defen els més sig-
nificants, representà'l partit conservador,
com ho feu en temps den Cánovas primer
y den Silveira, després.

L'opinió den Sostres

L'arcalde genyor Sostres, parlant ahir
amb els reporters del conflicte creat a
la Monarquía per la retirada den Maura,
sense deixar de reconèixer que la de-
cisió del quefe dels conservadors entranya
veritable gravetat, digué que creia que
la solució vindrà reorganitzant-se el partit
conservador amb un quefe y sense
les complicacions qu'es pessimistes veuen
pera la vida del règim.

(Per telégraf)

Sensació a Espanya

Se reben notícies de provincies donant
compte de l'efecte que ha produït la notí-
cia de la retirada del senyor Maura de la po-
lítica.

A tot arreu aquest efecte ha sigut immens.

De Saragossa

De Saragossa s'han lo següent:
La notícia de la retirada del senyor Maura
ha produït estupor.

El president del Comitè conservador ha
remit un telegrama anunciant la retirada
y dimissió de diputats y senadors.

El senyor Osorio deia que deixava la
gestió provincial del partit.

La pont s'apinya davant les pèssimes.
La nova política conservadora s'ha reunit y ha
acordat que renunciarà als càrrecs els dipu-
tats provincials y regidors.

El Circul Conservador publicarà avui un
manifest amb la carta del senyor Maura a
la capçalera.

També han acordat celebrar una manifesta-
ció.

Alguns comitès dels pobles han acordat la
dissolució.

En la reunió del Comitè Conservador do-
minà el criteri d'aplaudir al senyor Maura y
imitar la seva conducta.

El diputat per Saragossa don Tomás Cas-
tallano, ha renunciat l'acta.

S'ha acordat retirar la candidatura del di-
putat conservador per la elecció parcial de
Albarracín, y dirigir un telegrama individual
tots els conservadors al senyor Maura ex-
pressant la seva adhesió, dimint el Comitè y
convoquant l'acta'l a tots els comitès de la pe-
nínsula y que en l'express marxin a Madrid
el president y el secretari del Comitè para
obrir el senyor Maura l'adressat de tots y
breu instruccions.

El Circul liberal ha acordat dirigir el se-
güent telegrama al comitè de Romanones:
«El partit liberal reitera avui més que mai
la seva adhesió al tron y al govern».

Els diaris provincials, arcaïcs, regidors,
Comitè provincial, ciutats y juntes de dis-
trictes han dirigit lletres telegràfiques al que-
fe provincial, que diu:

«Com subordinats incondicionals an el no-
stro monarca, que el qual provincial hem present
com a polítics y particulars anirem tot
ons por y sigat precis en qualsevol motiu
y circumstància».

De Murcia

A Murcia, a l'exposició la púrrua en el
correr de la Trupera donant la notícia de
la retirada del senyor Maura, la gent s'ava-
lojà, donant-se vistes a la liberalitat.

Entre'l ciutadans hi ha gran revol.

De Bilbao

A Bilbao la política s'ha presentat a grans
comentaris.

Els conservadors diuen que obeix a tres
voltes sigat: negat el poder.

Consell al Palau

Segons costum de tots els dijous, avui s'ha
celebrat Consell al Palau, baix la presiden-
cia del rei.

El comte de Romanones, al donar la re-
lecció del Consell, quan ha rebut als por-
tats del Consell, ha dit que el Consell
seu discurs ha començat tractant de política
internacional y detinent-se en l'examen de
les conferencies que s'estien celebrant a Lon-
dres sobre'l conflicte dels Balcans.

Després ha dit que ha donat compte al mo-
ment dels assumptes que's varen tractar en
el Consell d'ahir, exposant els punts de més
principel preocupació del Govern en l'orde
econòmic.

Com tany se presenta dolent, per la crisi
agraria que la manca d'aigua produïx, hi
ha que portar a cap un plan complet de
obres públiques queaturi la miseria que
ja s'infia.

Finalment hem ocupat de la política que
en son dia se desenvolupa al Marroc.
S'ha d'anar elaborant un plan y en ató
s'ocuparà'l Govern.

Com es natural també ha sigut objecte
de l'atenció del Consell l'acta'l adoptada pel
senyor Maura, lamentant-la tots, y creient-la,
apart les raons que'l quefe dels conserva-
dors creu que té para adoptar-la, man-
cada de justificació.

El rei ha tingut frases de gran consideració
per al senyor Maura y al mateix temps ha
expressat la seva confiança en el Govern y
en la meua persona.

Es d'esperar que'l partit conservador se
doni compte de l'importància que tindrà
el que hi hagi més imitadors de la con-
ducta del senyor Maura, molt abans d'adop-
tar resolucions que en primer terme a qui
l'acta'l dany seria a la monarquía.

Si en la substanciació de l'última crisi
hi ha hagut alguna falta, que jo nego, pe-
ro, sols sobre mi, y a mi es a qui deu ex-
igir-se, y jo contestar a les inculpacions
que se'm fassin, les responsabilitats; però no
pot ésser com a institució que tots els
monítics hem declarat irresponsables.

La culpa de que no hi hagi tingut con-
sultes la lino jo exclusivament, però de totes
maneres, fins que conegué'l resultat de la
anunciada reunió d'ex-ministres conservadors,
la prudència aconsella observar la més abso-
luta reserva.

El ministre de la Governació m'ha dit que
el no té cap notícia de renuncies de dipu-
tats o regidors conservadors a provincies.

El marquès de Figueroa ha presentat la
dimissió, que l'hi serà admesa, del càrrec
de conseller d'Estat, de la comissió perma-
nent. Aquest es un nomenament de R. D.
y per tant fet pel rei.

Contestat a preguntes dels periodistes ha
regit el comte de Romanones que els visitats
al senyor Maura y ha aplegit: Personalment
mai tots els meus respectes al senyor Mau-
ra, però, pera que havia jo d'anar a vi-
sitar? Unicament per felicitar per l'en-
tada d'any, perquè no anava a donar les
gracies pel document que ha publicat.

Per últim, ha manifestat que encara no s'ha
resol't dels càrrecs, però es qüestió de
la que s'està ocupant aquests dies.

Economia patética

De lo correge't ahir en el domicili del
senyor Maura d'una periódica la següent
versió:

El general Azcarra va tricar de con-
vèncer al senyor Maura de que desistís del
seu propòsit y amb llàgrimes als ulls va
dir:

«De gonolls li demano que desistís, en
bé de la patria y de les institucions».

Tots varen comprendre que era inútil insis-
tir, molt més donat el caràcter enter del se-
nyor Maura.

Total vuit renuncies

Fins a les cinc de la tarda d'avui no s'han
presentat més renuncies d'actes de diputat
que les conegudes ahir, o sigui 15, millor
dit 14, perquè don Abel Calderón, que fou
des primers en dimint, ha retirat la renun-
cia.

No es que no puguin passar d'aquest nom-
bre les actes renunciades. Es que fins als
més propis a seguir al senyor Maura su-
bordinen la seva decisió a lo que resulti
de la reunió convocada per les sis d'aque-
sta tarde al domicili del general Azcarra.

Disposats a renunciar se diu que estan
regidors y diputats provincials de Madrid y
que bastants diputats que's troben a pro-
vincies han telegrafat al senyor La Cierva
posant a les seves mans les renuncies.

De provincies se reben notícies de que
manifester la seva representació bastants di-
putats provincials y regidors.

La Joventut Conservadora de Madrid tam-
bé sembla disposada a dissoldre's, assegurant-
se que potser s'intenti una manifestació de
desagravi als senyors Maura y La Cierva.

No obstant, com varem indicar ant, no
hi ha unanimitat pera seguir al senyor Maura.

En les darreres 24 hores s'ha notat una
sensíble reacció contra'l propòsit de dis-
solució del partit conservador, que anuncia-
ren en els primers moments els més adic-
tes al senyor Maura.

En això han influït potser les interpre-
tacions que donen a l'acte del senyor Maura
autoritats representacions de la premsa mo-
nárquica.

Se seria molt del resultat de la reunió
d'ex-ministres que se celebrà aquest ves-
pre, y mitjà de la sensació de que en ella
s'ha d'acordar la dissolució del partit, si
no s'acordarà que no's presentin més
renuncies, se diu que seria prematur par-
lar de la quèstura del partit, perquè això
seria, apart de moltes altres consideracions,
irresponsible per al senyor Maura, afirmant-
se que's designarà un Directori, en el que
figuraran pels diputats el senyor Dato y pels
senadors el general Azcarra.

La premsa de Madrid

«El Imparcial», com tots, comenta la re-
tirada de la política del senyor Maura.

Diu «El Imparcial» que'l clar entenimen-
t del senyor Maura deu semblar següent
una obcecació.

Considera deplorable la determinació del
senyor Maura, y diu que la vida social se-
guirà se desenvoluparà impasiblement encara
que tots els homes polítics desistira de prestar
sa cooperació.

«El Liberal»

Titula l'article

—hi adu seria oportu el intentu de per-
suadir. S6lo viene al caso explicar la con-
vici6n propia, norma forzosa del consejo
y la conducta.

Desde antes del actual reinado se vie-
ne practicando un sistema de politica que
gradualmente lleg6 a mediatizar el po-
der publico en provecho de aquellos mis-
mos sobre quienes importaria m6s el efec-
tivo imperio de las leyes.

Liberales y dem6cratas se habituaron
a influir en las decisiones de la Corona
no s6lo con inminencias coactivas, si no
con disturbios, prevaleciendo del cuidado
que la Corona pone en no irritar a las
fracciones de la extrema izquierda. M6s
que afinidades de doctrina (a la cual sus
obras no suelen acomodarse) aquella vi-
ciosa t6ctica los inclina a formar blo-
ques y sentir solidaridades, unas veces
promiscuidades corruptoras entre mon6r-
quicos y republicanos, gobernantes y fa-
ciosos, enormes sacrificios del bien p6-
blico para captar colaboraciones de tri-
buna y de prensa, sin las cuales la in-
triga se frustraria.

Fu6 etapa l6gica y t6rmino natural de
este sistema, no episodio transitorio y for-
tuito, el asalto combinado que demin6
instant6neo cambio de Gobierno en 1909.

Del r6gimen ordenado por la Constitu-
ci6n nada esencial qued6 entonces en pie.
Se habia mantenido incl6nne la cohesi6n
del Gabinete y las mayoras y fuera del
recinto donde acampan los pol6ticos pro-
fesionales tampoco hubo motivo para du-
dar que la mayoras pasiva, era favo-
rable al Gobierno que habia dado cima
a la campa6a del Rif y reanudaba las
sesiones de Cortes despu6s de reprimir el
simult6neo movimiento revolucionario.

Ello no obstante los coaligados se apo-
deraron de la dominaci6n que han venido
ejerciendo seg6n correspondia a manera
de alianza.

Indefinidamente prodig6 el partido conser-
vador sus abnegaciones, atento a facilitar
la ruptura del da6ado ayuntamiento, el
cual causa repugnancia, vana tambi6n, a
no pocas personalidades del antiguo par-
tido liberal. Permanece rota, bajo mal
guardado, la normalidad, la normalidad,
as6 en el funcionamiento constitucional de
los diversos partidos, como en la actuaci6n
positiva del poder moderador.

Seria pen6simo trazar la cr6nica de
sus prerrogativas en estos 6ltimos tiem-
pos. Excusando los amargores del an6-
lisis, el juicio se compendia en haber em-
peorado todo y las rotadas por donde
se camina, no conducen sino a renovar m6s
pronto que la otra vez el asalto de octu-
bre de 1909, a lo cual incitar6 el resabio
de las logradas prosperidades.

Ello no acontece por voluntad nacio-
nal, sino contra ella. Enorme y potente
mayor6a son los espa6oles deseados de
que la Monarqu6a les preserve del tras-
torno, cuyas 6nicas realidades consistir6n
en una temporada de barbarie sa6ida y
soez seguida de dominaciones arbitrarias,
turbulentas e ineptas.

No habria venido el peligro sin las con-
temporizaciones y conivencias que, ade-
m6s de dar alientos positivos a la exi-
guia minor6a difunden por el cuerpo so-
cial, una sensaci6n enervadora de orfan-
dad.

Los m6s y los mejores se entibian, si
no se apartan, cuando advierten los sa-
crificios que la autoridad hace a expen-
sas de supremos intereses nacionales y
de su propia conservaci6n. Ni a6n el
hallar explicado por prurito de amansar
y atraer facciosos de quienes no se lo-
gra siquiera que se abstengan de pro-
ducir el delito como programa.

Otro efecto es suscitar y nutrir con-
tra el partido conservador, fidel6simo a
la significaci6n constitucional que siem-
pre tuvo en vez de la contienda natural
entre adversarios pol6ticos, desahoradas
hostilidades que en el mejor caso han
de desquiciar la actuaci6n parlamentaria
y consumir est6rilmente esfuerzos que pa-
ra obras intr6secas de gobierno se ne-
cesitar6n. Esta enorme p6rdida ni a6n
se compensa con habilitar otro partido,
que falta en realidad, para la pr6ctica
de la vigente constituci6n. Los elementos
que habrian de formarle se desintegran,
desconciertan y desmejoran de dia en dia,
y la restauraci6n org6nica ser6 irrealiza-
ble mientras su emplazamiento permanezca
detenido, esquilimado y agostado por la
presente situaci6n.

Aunque el partido conservador se redi-
miese de los defectos que su externa dis-
ciplina cubre, aunque multiplicase su fuer-
za y acertase en todo, bastaria la inter-
ferencia y los flancos abiertos para frus-
trar la defensa de la causa nacional que
debe y quiere servir.

La magnitud de las dificultades acu-
muladas se disimula mientras se persi-
ste en granjear la comodidad a expen-
sas de la vida. Estos tres a6os pasaron
cual si la dominaci6n actual debiera ser
la 6ltima.

No menor que en lo politico es el des-
barajuste de todas las administraciones
y de las haciendas generales y locales,
y tal punto que el programa m6s ambio-
so que la probabilidad consiente hoy
por hoy se cifra en recobrar lo que se
pueda de lo perdido, no pareciendo le-
vado por el mismo derrotero el t6rmino
en que el intento resultara desesperado
y temerario.

Las asperzas, los desbarbientos, los
conflictos y los riesgos a6enos cert6simos
del empe6o 6nico para el cual el par-
tido conservador se encargar6 del Go-
bierno, tan s6lo se pueden arrostrar co-
nociendo que son absolutamente inexcu-
sables; no resultar6n llevaderos para quien
espere no salvaci6n sino mudanza. No
admiten tratamiento achagues que no a-
larmen ni desazonan siquiera al paciente.
Flamposo aprovechar6, antes lo empeo-
rara todo, acometer la enmienda si fal-
tase perseverancia en la ocasi6n; cansar-
se de los desgrados que durar6n mien-
tras conserven esperanza de volver a pro-
sperar los intereses que han de subordi-
narse al bien publico o retroceder cuando
se renueva, que se renueva, el caso de
1909 resultaria m6s nocivo que con lle-
var desde ahora el actual sistema alar-
gando al menos la tramitaci6n de su de-
senlace.

El partido conservador, que antes y des-
pu6s de 1909 apur6 en vano los esfuer-
zos y sacrificios hechos para sugerir y
facilitar la rectificaci6n, no puede ya de-
nro de tal sistema funcionar como opo-
sici6n de S. M. ni turnar en el Gobierno,
ni compartir las responsabilidades en las
cuales se colaborase complicar6 grave cul-
pa propia. Las aceptar6n flamente quie-
nes tengan convicciones diversas de la
suya, que una vez m6s se declara en
este informe. No cabe votaci6n en alter-

nados per6dos de la politica, 6nica que
el puede practicar y que ha venido prac-
ticando desde 1909. Ser6a imperdonable
ponerse en contingencia, a6n remota, de
volver a dejar, como entonces dej6, el
poder. Cualquiera eventualidad de rein-
diciencia excluye desde ahora al partido
conservador, a6n suponiendo que fuese
invitado a gobernar, antes de hacerse in-
tr6secamente irreparable los estragos,
porque respeta de veras las regias pre-
rogativas y no le incumba la opci6n.
Guard6 durante estos a6os 6ltimos cal-
la y cost6sima reserva. D6doso de si
podria o no aceptar la sucesi6n est6ble
vedado derribar el Gobierno y a6n hos-
tilizarle, par6ntesis peligr6simo en la nor-
malidad politica; escatim6 sin suprimirlas
enteramente las manifestaciones p6blicas
de aquella inc6gnita, de la cual estuviere
bien advertidos los gobernantes, a fin de
no debilitar la representaci6n espa6ola en
los lentos tratos con Francia, ni a6n de
le incentivar al apetito revolucionario; se
abstuvo de provocar, que pudiera muchas
veces, un trance como el que ahora, sin
obra, una, pone la disyuntiva de crisis
ineludible.

Si la Corona juzga innecesaria o in-
conveniente o indiscreta o m6s peligr6sa
que el estatu quo la rectificaci6n, de
manera que la politica que ha prevaleci-
do desde 1909 no quede proscribida del
Gobierno a todo trance y para siempre
el ministerio actual u otros que se for-
men con elementos an6logos, deber6n per-
durar hasta tanto que se haya formado
otro partido diferente del conservador ac-
tual, id6neo para turnar con ellos.

Si la Corona decide aquella rectificaci6n
s6lo podr6 hacerla eficaz para el
bien publico, perseverando a todo tran-
ce con unos u otros ministros, atentos
siempre a la rectificaci6n misma, hasta
tanto que exista un partido liberal, de-
mocr6tico, o como se apellide, id6neo para
turnar en el gobierno con la politica que
el actual conservador representa, 6nica
que puede practicar.

Madrid, 31 de diciembre de 1912.

La premsa barcelonina

La nostra premsa d'ahir reflexava la
immensa impressi6 que produ6 a Barce-
lona el gestic de sobervia del ex-quefe
dels conservadors espanyols, retirant-se
de la vida politica per no haver sigut crida-
da la seva colla, a ocupar el governament
de l'Estat.

Les paraules que per compte propi do-
naven els confreres sobre'l succe's politi-
c en sos editorials, no cal dir que s'a-
justaven a l'orientaci6 politica de cada
qual, estant per lo tant en majoria els
que's mostraren satisfets per haver vo-
luntariament desaparegut de l'escena po-
litica espanyola, l'home responsable de les
crudeitats del 1909.

La ausencia del caudillo conservador—
deia nostre confrere "El Diluvio"—no se-
ria llorada por nadie m6s que por sus cor-
religionarios, si no es que la celebren
muchos en el fondo de su alma. El resto
de los espa6oles respirar6 como si se les
hubiese quitado de encima un gran peso,
seguros de que nuestra patria ha vuelto
a entrar en la normalidad. La 6nica frase
cordial que acompa6ar6 la partida del
infatuado politico ser6 la de Ner6n en el
momento de su muerte: "Qu6 artista pier-
de el mundo! No puede negarse; Mau-
ra era un gran artista."

"El Progreso" no sort6 ahir, per6 vi-
ndr6, naturalment, entregant-se a manifes-
tacions d'alegria y atribuint als seus la
retirada den Maura...

"La Publicidad" estima'l fet una vict6ria
de la Conjunci6 Republicana Socialista.
Per6 no creu que sigui definitiva la re-
tirada del quefe dels conservadors, o per
lo menys, la d'aquests, com a partit go-
vernamental. "Se retira para que se le
vuelva a llamar—diu—. Creedo. No se re-
signar6 a gozar de las bellezas de Capua
ni se concretar6 a escribir sus memorias.
En su retirada quiere poner un cerco
a la monarqu6a que ahora ha prescindido
de sus servicios, temerosa de sublevar con
la presencia de los conservadores en el
Poder, a la opini6n." Y amb arreglo al
aquest criteri estima'l peri6dic del car-
rer de Barb6ra, que'l poble ha de per-
manecer alerta perque "si's republicans
no apremen b6 les llurs fileres, en Maura
tomar6."

"El Liberal" califica l'acte dels conser-
vadors de la retirada del despit.
"El se6or Maura—deia—ha coronado de
una manera muy digna su carrera politica.
La ha coronado de una manera muy di-
gna, porque tras una vida de orgullo ha
puesto una muerte de deshecho."

Per6 "El Intransigente" tot s6n tamb6
alegres. Considera un frac6s de tot el
partit conservador, el gestic de sos ca-
pills y que es el poble qui l'ha condem-
nat a l'ostracisme. El confrere se dot tam-
b6 de l'estat actual del republicanisme
espanyol, que considera que mai se tro-
bar6 en un moment tan propici com ara
para triomfar.

"Lo triste para nosotros—diu l'orgue dels
radicals dissidents,—es que los republi-
canos permanezcan en Espa6a hu6rfanos
de unidad y de compa6erismo. Un grito
dado hoy en la Puerta del Sol por un
jefe republicano, tendr6a m6s eficacia to-
davia que aquellas palabras del gran Cos-
ta que costaron a Maura el primer re-
voluci6n y le acostumbraron a creer que,
en este mundo, los delitos contra los hom-
bres se pagan en la c6rcel o en el des-
tiero, pero los delitos contra el pueblo—
Ah! estos se pagan cuando no con la ca-
beza—y esto siempre es lamentable—con
la propia anulaci6n y la propia vergu6enza
ante el mismo pueblo ultrajado."

El vell "Brusi" venia, naturalment, tot
compungit, culpant als liberals d'haver
permes la campa6a que contra els san-
guinaris de 1909, feien los m6ltiples repub-
licanes y d'haverse volgut aixecar com
mur entre'l Rei y els homes p6blicos del
partit conservador. "El ministeri Roma-
nones ha sigut c6mplix de tot aix6 crida-
rat el vell confrere el qual veu no m6s
que tremendos perills en l'actual situa-
ci6n. "Brassos de Monarqu6a eran els dos
partits, diu: el liberal, desfet en el fons;
el conservador, disolt. Aix6 pot esser la
crisi del r6gim. Eviteu els que per la
vostra alta posici6 poden ferho."

La Veu estima que: "L'acte del se-
nyor Maura, ja greu en si, ho fora molt
m6s desde l'instant en que's convertint en

acte del partit conservador. Aleshores se'l
podria considerar com el m6s revolucionari
que s'ha produ6t a Espanya de molts anys
ens6, inc6gnit y tot la vaga general y
la setmana tr6gica."

Perque el cas d'un capill conservador
y un partit conservador adoptant una ac-
titud y un radicalisme tan accentuat com
la present retirada, no's pot concebir si-
n6 per una d'aquelles desviacions que cap-
giren a voltes el seny de persones y co-
lectivitats."

Considerant el cas personal den Maura
creu l'orgue regionalista, que no pot o-
blidar les complacencies que pels conser-
vadors espanyols havia tingut y t6 en-
cara alguns amables paraules per l'ex-
capill reaccionari, que en Maura era un
amargat, un desencanyat de si mateix y
del poble espanyol. Finalment considera
"La Veu" la situaci6 actual tan negra, que
despr6s de dedicar a l'assumpte prop de
una columna de comentaris, encara acaba
dient que no poden donarse opini6ns con-
cretes.

Els comentaris d'"El Correo Catal6n"
no cal dir quin s6n. Pera l'orgue dels
requetes, en Maura y en Lacierva, creu
uns pobres angelets, incapassos de fer
mal a ning6, y que tot lo poc que van
fer, mereixut y ben mereixut s'ho
tenen els revolucionaris de todo pelage.
Considera tamb6 l'orgue jaurista la si-
tuaci6 actual, com a crisi del r6gim:

"No hace muchos dias dijimos en estas
columnas que la soluci6n de la crisis del
partido liberal, diu, que se avecinaba, se-
ria dif6cil, desahortada y se6alar6a un pa-
so avanzad6simo hacia la definitiva ruina
del sistema."

La retirada de Maura es el primer fru-
to funest6simo de la soluci6n infausa. Y
conste que el desacierto no dar6 es solo
fat6dico resultado.

"Vivamos, que veremos: y vivamos repen-
didos" acaba dient.

Els titlats peri6dics imparcials y d'in-
formaci6, se limiten a recullir els comen-
taris dels centres pol6tics y de l'opini6
p6blica, llevar de "La Vanguardia" que
avui ja casi no n'hi resta res d'indepen-
dient y com es natural, estima trist6sim
y deplorable l'acte dels conservadors.

Imitant als de Madrid

En els rotllos que diariament a mitja-
da, se formen per C6 la ciutat, se comen-
tava, naturalment, el can6 que seguiria
el regidor se6or Garriga y Coll, davant
l'actitud del seu quefe politic don Anto-
ni Maura.

L'inc6gnita no tard6 en desxifrar-se, puig-
rallat, comparegu6 se6or Garriga, tot
satisfet d'esser, encara que per breus mo-
ments el punt en el qual convergien to-
tes les interrogacions de C6 la ciutat.

Y aixis el se6or Garriga, parl6:
Jo crec—diu—que no tinc de renun-
ciar l'acte de regidor, puig no la dec so-
lament als vots del meu partit, sin6 als
de la coalici6 de dretes. Essent aixis la
meva renuncia podria esser tinguda com
un desaire a tots aquells elements que
no perteneixen a la comuni6 politica que
perteneix, varen donar a favor del meu
nom, els seus sufragis.

Ara, aix6 no vol dir que jo no fassi
res en aquest assumpte. He escrit una
carta al president del C6rcul Conservador
pera que convoqui a una reuni6 en la
que posar6 l'acte a disposici6 del partit.

Y tot hom qued6 tan enterat de les greus
determinacions del se6or Garriga.

Ahir per la Diputaci6 se deia que'l di-
putat provincial conservador don Galet6
Marf6, presentar6 tamb6 a imitaci6 dels
ep6homs del seu partit, la renuncia de
la seva acta.

Y els altres diputats conservadors, qu6
far6n? se preguntava la gent. Aquests al-
tres son: don Francesc Bartrina, vis-pre-
sident de la Diputaci6 y els se6ors Ale-
gre y Barata. Ning6 en sabia res de l'ac-
titud que adoptar6n aquests se6ors, per6
tot hom presum que callar6n. C6m ha de
dimitir l'acta'l se6or Bartrina si est6 tan
c6l i6 amb la vispresidenci de la Di-
putaci6? Y en quant als se6ors Barata
y Alegre, c6m podrien viure sense poder
concorrer al vell Palau de la Corpora-
ci6n Provincial a la qual pertanyen ja tants
anys? Temim, doncs, la seguretat de que
no renunciar6n l'acta dits se6ors.

En el Centre conservador

En el C6rcul Conservador hi havia ahir
—ara v6s—gran animaci6. Tot eren co-
mentaris llastimosos y paraules no gens
adictes.

Entre'l reunits c6rcul6 a mitja tarde
el rumor de que'l president del Centre,
don Gustau Peyra, havia presentat la di-
missi6 del carrec. Aix6 naturalment feu
augmentar el revol, molt m6s al veure's
confirmada la nova al presentarse en el
local don Andreu Gass6 y Vidal, vis-
president seg6n, a possessionarse acciden-
talment de la presidenci per estar mal-
alt el vis-president, se6or marqu6s de
Sentament.

El se6or Gass6 y Vidal, despr6s de
conferenciar amb els socis m6s signifi-
catius del centre, va manar enviar el se-
g6ent telegrama:

"Excmo. se6or don Antonio Maura—
Lealtad, 18, Madrid.—Centro Mon6rquico
Conservador reitera V. E. adhesi6n.—Gas-
s6 Vidal."

Adem6s el se6or Gass6 cit6 a la Jun-
ta directiva, para dem6, a dos quarts de
deu de la nit.

An aquesta reuni6 se tractar6 de la
l6nia de conducta a seguir.

A darrera hora de la tarde l'impressi6
dominant en el Centre Conservador era
que llevat del cas de qu6ls ex-ministres
aconseguien la dissoluci6 del partit, el
C6rcul seguir6 defensat com fins ara la
politica d'orde que, defen els m6s signi-
ficatius, represent6 el partit conservador,
com ho feu en temps den C6novas primer
y den Silvea, despr6s.

L'opini6 den Sostres

L'arcalde genyor Sostres, parlant ahir
amb els reporters del conflicte creat a
la Monarqu6a per la retirada den Maura,
sense deixar de reconixer que la deci-
si6 del quefe dels conservadors entranya
veritable gravetat, digu6 que creia que
la soluci6 vindr6 reorganitzant el partit
conservador amb un quefe y sense
les complicacions que's pesimistes veuen
pera la vida del r6gim.

Sensaci6 a Espanya

Se reten noticies de provincies donant
compte de l'efecte que ha produ6t la noti-
cia de la retirada del se6or Maura de la po-
litica.

A tot arreu aquest efecte ha sigut immens.

De Saragossa

De Saragossa s'envia el seg6ent:
La noti6a de la retirada del se6or Maura
ha produ6t estupeor.

El president del Comit6 conservador ha
rebut un telegrama anunciant la retirada
y dimissi6 de diputats y senadors.

El se6or Osorio de6a que deixava la
qu6ntura provincial del partit.

La gent s'apinya davant les pissarres.
La Juventut Conservadora s'ha reunit y ha
acordat que renuncien els carrecs els dipu-
tats provincials y regidors.

El C6rcul Conservador publicar6 avui un
manifest amb la car6a del se6or Maura a
la ciutat.

Tamb6 han acordat celebrar una manifesta-
ci6.

Alguns comit6s dels pobles han acordat la
dimissi6.

En la reuni6 del Comit6 Conservador do-
min6 el criteri d'aplaudir al se6or Maura y
limitar la seva conducta.

El diputat per Saragossa don Tom6s Cas-
tellano, ha rebut l'acta.

S'ha acordat retirar la candidatura del di-
putat conservador pera l'elecci6 parcial de
l'Alfama, i dirigir un telegrama individual
tots els conservadors al se6or Maura ex-
pressant la seva adhesi6, dimitir el Comit6 y
concedir l'acord a tots els comit6s de la pro-
vincia y de les ciutats de la prov6ncia.

Els d'una provincia, are6les, regidors,
Comit6 provincial, c6rcul y Juntes de dis-
trictu han dirigit al se6or Maura al que
provincial, que diu:

"Com subalterns incondicionals al nostre
benivol quefe provincial fem present
que com a pol6tics y particulars anem aont
ens por6n y sigui prec6 en qualsevol modu
y circumst6ncia."

De Murcia

A Murcia, e l'exposar6 la pissarra en el
carrec de la Traperia donant la noti6a de
la retirada del se6or Maura, la gent s'ava-
l6, donant-se visques a la liberaci6.

Entre'l cervells hi ha gran revol.

De Bilbao

A Bilbao la noti6a s'ha prestat a grans
comentaris.

Els conservadors diuen que obeex a fat-
vors del seu negat el poder.

Consell al Palau

Seg6n costum de tots els d6jos, avui s'ha
celebrat Consell al Palau, baix la presiden-
cia del rei.

El comte de Romanones, al donar la re-
ferenci6 del Consell, quan ha rebut als pe-
dissos en el seu despatx oficial, ha dit que
els discurs han desmentit l'acta de politica
interior y de determinaci6 en l'examen de
les confer6ncies que s'est6n celebrant a Lon-
dres sobre'l conflicte dels Balkans.

Despr6s ha dit que ha donat com6 al mo-
narca dels assumptes que's varen tractar en
el Consell d'a6n, exposant els punts de m6s
principal preocupaci6 del Govern en l'orde
econ6mic.

Com tany se presenta dolent, per la crisi
agr6ria que la manca d'algua produ6, hi
ha que portar a cap un plan complet de
obres p6bliques queaturi la miseria que
ja s'6ncia.

Tamb6s hem ocupat de la politica que
en son dia se desenvolupar6 al Marroc.

S'ha tractat d'elaborar un plan y en aix6
s'ha portat el Govern.

Com es natural tamb6 hi ha sigut objecte
de l'atenci6 del Consell l'acta adoptada pel
se6or Maura, lamentant-la tots, y creient-
ment, apart les raons que'l quefe dels conser-
vadors hagi cregut que t6 para adoptar-la,
menada de justificaci6.

El rei ha tingut frases de gran consideraci6
per al se6or Maura y al mateix temps ha
expressat la seva confiansa en el Govern y
en la meva persona.

Es despr6s que'l partit conservador se
doni compte de l'importancia que tendr6a
el que h6gu6s m6ltiples de la conducta
del se6or Maura molt abans d'adoptar
resoluci6ns que en primer terme a qu6 fa-
ciliten dany a la monarqu6a.

Si en la subselecci6 de l'6ltima crisi
hi ha hagut alguna falta, que jo nego, pe-
ra, s6ls sobre mi, y a mi es a qu6 deu
exigir, y jo contestar6 a les inculpacions
que's m6n fassin, les responsabilitats; per6 no
es pot arar contra instituci6ns que tots els
mon6rquics hem declarat irresponsables.

La culpa de que no hi hagi hagut consi-
deraci6 a la l6nia jo exclusivament, per6 de totes
maneres, fins que's conegut el resultat de la
enunciada reuni6 d'exministres conservadors,
la prudencia aconsella observar la m6s absolu-
ta reserva.

El ministeri de la Governaci6 m'ha dit que
el no t6 cap noti6a de renunci6 de dipu-
tats o regidors conservadors a provincies.

El marqu6s de Figueroa ha presentat la
dimissi6, que l'hi ser6 admesa del carrec
de conseller d'Estat, de la comissi6 perma-
nent. Aquest es un nomenament de R. D.
y per tal fet pel rei.

Contestant a preguntes dels periodistes ha
negut el comte de Romanones que ahir visit6s
el se6or Maura y ha afe6t: Personalment,
merci6s a la meua respect6 al se6or Mau-
ra, per6 per6 que havia jo d'anar a vi-
sitar? Unicament para felicitar-lo per l'en-
trada d'any, perque no anava a donar6 les
gracies pel document que ha publicat.

Per 6ltim, ha manifestat que encara no s'ha
resolt res dels carrecs, per6 es qesti6 de que
la que s'est6 ocupant aquests dies.

Economia pat6tica

De lo corre6nt ahir en el domicili del
se6or Maura d'una peri6dica la seg6ent
versi6:

El general Azc6rraga va tractar de con-
venc6r al se6or Maura de que desistís del
seu prop6sit y amb ll6gimes als ulls va
dient:

"De g6nols li demano que desist6s, en
b6 de la patria y de les instituci6ns."
El se6or Maura, amb veu velada per la
emoci6, per6 amb accent ferm, contestava:

"Tot es irrevoable. La meua resolu-
ci6 es irrevocable."

Enc6s parec6s, desconfiad6s entr6'l
se6or Maura y altres se6ors amics seus,
se repetiren durant el dia y singularment
en que acudiren al seu domicili del
carrec de la Llenal6t innumerable corref-
gionaris.

Quan eren m6s insistents els precs y m6s
fermes les negatius, el se6or Calder6n (don
Abil) va dir al se6or Maura:

"Per6 mi seguit vest6 sent al meu quefe."
Jo no podr6 renunciar a una adhesi6 de
17 anys; tota la meua vida politica, Aix6 es
que vindr6 a demanar6 consell.

"No li donar6."
Per6 consell me bastar6 amb mirar
als ulls de vost6.

"Els senyors—va replicar somrient el se-
nyor Maura."

(Per tel6graf)

Tots v6ren comprendre que era 6ntit insis-
tir, molt m6s donat el car6cter enter del se-
nyor Maura.

Total vuit renunci6ns

Fins a les cinc de la tarde d'avui no s'han
presentat m6s renunci6s d'actes de diputat
que les conegudes ahir, o sigui 15, m6ltor
dit 14, perque don Abel Calder6n, que fou
de6s primers en dimitir, ha retirat la renun-
cia.

No es que no pugu6n passar d'aquest nom-
bre les actes renunciades. Es que fins es
m6s prop6s a seguir al se6or Maura su-
bordinen la seva decisi6 a lo que resulti
de la reuni6 convocada pera les sis d'aque-
ta tarde al domicili del general Azc6rraga.

Disposats a renunciar se diu que est6n
regidors y diputats provincials de Madrid y
que bastants diputats que's troben a pro-
vincies han telegrafiat al se6or La Cierva
posant a les seves mans les renunci6s.

De provincies se reben noticies de que
renuncien la seva representaci6n instants di-

De l'Ajuntament

L'Arcaidà
El senyor Sotres, naturalment, també ha fet declaracions.
—Al pujar al poder el comte de Romanones, vaig creure del meu deure enviar-li la dimissió del càrrec, perquè m'interessa amb el meu treball, de la meua feina.
La dimissió està en el seu poder, però que n'he passat quan ho heu cridat a així, doncs, n'he passat amb una sola indicació d'ell, però que jo deixi el lloc immediatament.
Per això crec que sobre jo jo repetisc la dimissió amb motiu de la juramentació del nou càrrec, molt més, no havent canviat les circumstàncies, d'aquí que no tingui valor tot el que avui se digui de dimissió. Aquestes autoritats bones tenen por a l'hum.
Per últim, des de constar que si soc arcaidà, es perquè l'actual president del Consell de Ministres, m'ho va demanar.
Y bé, fins aquí, l'Arcaidà.
Però també hi ha qui fa declaracions indegnes del senyor Sotres.
Hi ha qui assegura haver vist una carta del comte de Romanones, dirigida al de Lavern, oferint-li l'Arcaidà de Barcelona, i haver sentit de l'avis del senyor Maristany l'afirmació de que l'acceptava.
Qui tindrà raó?

Diverses

Reclamació als Escorxadors, durant 1911, 9.070.477,40 pessetes.
Reclamació en 1912, 9.511.934,62 pessetes.
Aument en 1912, 441.457,22 pessetes.
Es l'augment més gros que's recorda, perquè fins ara, el més considerable no havia estat més que de 300.000 pessetes.
Reclamació d'impostos i rendes, durant el desembre.
En 1911, 484.790,50 pessetes.
En 1912, 555.610,88 pessetes.
Aument en favor de 1912, 60.820,38 pessetes.
—L'Oficina municipal de Segovia ha vingut a Barcelona i ha visitat al senyor Falcó, després de recollir dades sobre el servei d'algunes.
—Amb motiu de les plujes ha tornat a omplir-se d'aigua l'edifici de l'Assil del Parc, degut a les filtracions del dipòsit del terrat.
—Durant el mes de desembre la guàrdia municipal ha prestat 4.396 serveis, entre ells hi ha 92 denúncies per furt i robu, 772 persones auxiliades a diversos punts i 19.195. 34 crims reunits per haver-se produït, 1.144 persones, 83 tramvies, 355 carros, 56 autos, 78 cotxes, 36 bicicletes denunciades per infraccions.
Corresponen a la secció municipal 334 serveis.
—Han recorregut l'edifici consistorial els alumnes de l'Escola d'Arquitectura, de Madrid, que han vingut amb el professor senyor Lamperez.

Notes de Sport

Foot-ball
Varias partits s'arrencan amb motiu de les festes de Reis i que prometen revestir gran importància.
En el "Barcelona" lluitarà l'equip de la selecció local contra la catalana que estarà composta pels millors jugadors de Besoona i Catalunya.
El "C. D. Espanyol" anirà a dos interessants partits entre'l seu primer equip i un de murcià que estarà compost pels millors jugadors d'aquella regió.
Ciclisme
Per diumenge vinent s'anuncia la cursa del Gall, organitzat pel "Béluo Sports" i que s'apassará el dia de Nadal, per efecte del temps.
Nàutics
La Junta Directiva del Club Nàutic "Barcelona" prega a tots els seus socis, tant electes com propals, tinguin a bé passar pel domicili social a recollir llurs carnets de soci, que's venen a les següents dies: Primer de janer, de 10 a 12 del matí; 5 i 6 del mateix mes, de 10 a 12 del matí i de 3 a 7 de la tarda.

Teatres y Concerts

ROMEO
En el Teatre Romea segueixen comptant-se per plens les representacions de la sarsuela del Poble Vallesano en quina obra hi han figurats d'excel·lència en Lluís Giménez, Feliu i Quim, hi prenen part. En els números de música hi son aplaudits a diari, els senyors Cobiña, Botiguer, Xirrà i Martí, i resulta molt vistós i animat el cercavila final en el que totes les artistes llueixen superiors maneres de Manila.
L'inspirada actriu Raül Abadía posará a

prova una vegada més, els seus dos artistes representants, en la funció del dissabte, el drama de Sudermann "Magda", que quina obra n'ha fet un cuidadós estudi i en la que s'espera una revelació de l'actriu que amb tant d'èxit ve actuant en la Companyia Larra-Giménez.
LIRIC
Per l'excel·lent companyia d'aquest teatre, que dirigeix el primer actor don Cedi Rodríguez de la Vega, s'estrenará el dissabte, dia 4, l'epicodi històric en 1 acte i en vers, original de nostres companyes en la premsa, "Jauve Durany y Beltrán y Jesús" (l'el·lí) divi vagabond, dant Alghier.
Però el millor èxit de l'obra, l'empresa de dit teatre, ha fet plantar una decoració i el notable artista senyor Bonet, ha dibuixat els figurins de sastreia, apropiats a l'època.

Successos

LLADROCINI
D'una torra situada en el camí vell del Coll, número 7, han sigut robades 18 gal·lons, ignorant qui hagi pogut esser l'autor o autors del fet.
BARALLA
En el Dispensari de Cila Ciutat fou curada Concepció Camins Igués de 21 anys, que presentava a la cara i cap diverses contusions de promoció, resultat que li causà un seu amic momentari Bartomeu Tomàs Sastre, en una baralla que s'ingressaren en el domicili de la primera, carrer de la Princesa, número 11, segon pla.

ATROPELL
En el carrer de Baluart, una tarina atropellà el noi de 16 anys Manuel García Aberto, i li causà en el cap l'horra contusions de promoció, resultat que li causà un seu amic momentari Bartomeu Tomàs Sastre, en una baralla que s'ingressaren en el domicili de la primera, carrer de la Princesa, número 11, segon pla.
DESGRACIES
L'home Llorens Toró, de 24 anys, va caure d'una badia a la línia dels senyors Ferrer i Companyia, situada en el carrer de Catalunya, junt al de la Diputació, causant-se les herides greus.
Se tracta de portar-lo al seu domicili particular, però en vista de que emportar-lo per moments, se'l va traslladar al dispensari de l'Arcaidà, mort poc després.
En el dispensari d'Horta, una fura auxiliada també una dona de sis mesos, filla d'Aguilera Adrián, habitant al carrer de Rosés, número 52, a la que Enric Creixells i Emilia Jané, de 21 i 18 anys respectivament, li tiraren pedra als ulls.

Calendaris

Heim rebut els calendaris per l'any 1913, de les cases següents:
—Un petit calendari metàl·lic de paret, de fulla diària i diària fora elegint, de la casa de banys, dutxes, guinys i segona del carrer de Montjuïc del Carme, 5.
—Un de fulla mensual, de la casa "Fills de Ferrán Russ" magatzem de Drogues i Productes Químics, Comestibles i Perfumeria, del carrer de Sant Pau, 68 i Espalter, 10. Assolir del bloc, i arrodonint el bonic dibuix del carter, hi ha una paperera.
—Un altre del senyor A. Ambros, representant a Barcelona dels productes "Frigoritz" i "Evolomina" maravillosos aliment de força del Dr. A. Wander, de Suïssa. En la part superior del carter hi figura una reproducció d'un quadro a l'oli de molt bon efecte. Conté un bloc de fulla diària.
—El de la casa Rodolf Martínez, genies per cotilles, Tallers, 6, es de fulla mensual i al mig del carter conté una artística orla donada que circumscriu un elegant gravat de una dona.
Ademés, la mateixa casa n'ha publicat un altre amb bloc de fulla diària i de dibuix diferent que l'anterior, però més artístic i amb que el d'aquest.
—De la Tipografia "La Académica" dels senyors Serra germans i Russell, n'hem rebut un exemplar amb bloc de fulla mensual i contenint en la part superior una tricornia directa del natural i estampada pulcrament, en els tallers de la casa.
També han publicat uns calendaris de butxaca dels que n'hem rebut dos exemplars.
—De la casa editorial Bailly-Baillière de Madrid, n'hem rebut un de senzill però molt ben presentat amb un bloc de grosses fulls diàries.
—La casa Amatller, fàbrica de xocolates, ademés del de paret amb un graciós dibuix al·lusiu a les xocolates de la casa, n'ha publicat uns de butxaca molt elegants i ricament presentats.
—El de la revista "El Mundo Cinematogràfic" conté un ben encorat dibuix simbolitzant la cinematografia, degut al llepis don Carduells.
—La Societat Espanyola de Llàmpares Elèctriques "E.L.", ens ha enviat un calendari de paret, amb una fotografia de la popular completista La Fornarina i una inscripció en la mateixa, firmada per dita canzonetista, en la que diu: "La Llàmpara E.L.", és la meua.

També n'han enviat un altre de butxaca amb l'horari dels trens.
—Es molt elegant el de la casa Josep Carrión Cervera, Bruc, 72 (fabricació mecànica de capses de carter). Conté paperera i bloc de fulls diàries.
—El senyor Josep Escuder, agent general per la venda de l'agua de Vilajuiga, ens ha remès dos exemplars dels calendaris que ha publicat, i altres dos de les papereres. Tant els uns com les altres són molt boniques, si bé'l calendari resulta més seriós i més ric en la presentació.
—La casa "Fills de G. Bertrán", fàbrica de carter i envases metàl·lics, ens ha remès un exemplar dels seus calendaris representant una reproducció del quadro "Las hilanderas" de Velázquez, fet amb un exquisit gust.

ESPECTACLES

Gran Teatre del Liceu
Avui divendres, a les nou en punt, 34 d'abonament: L'òpera en 5 actes, del mestre Gounod "Romeo y Julieta", per la senyoreta Brozia i els senyors Clarió, Paccini y Sescosa. El diàleg 6 actual, festivitat dels Reis en la funció de nit, debut de

ZITTA RUFFO

En assaig "Gala Placida" del Mre. l'habissa.
CIRCO BARCELONÉS Carnaval 1913
Queda obert l'abonament a grans i petits balls de mscaras que's celebrará els divendres 10, 17, 24, 31 de janer i diàlegs 3 de febrer.

TEATRE CATALÀ ROMEO

Avui, dos quarts de deu, nit, última repetició, de la funció d'ignocents. "El comandant"; tercer acte de "En el seno de la muerte"; "Morris" i "El pobre Valbuena". Demà dissabte, Repetició del drama en 4 actes, MAGDA

protagonistes, E. Giménez y R. Abadía. Diumenge, tarde, "Magda" y "El pobre Valbuena". Nit, "La aguja hueca"; "Arsenio Lupin", contra Sherlock Holmes; y "El pobre Valbuena".

LA GOYA

que, a més de ses cançons, a petició del públic iniciarà a La Fornarina. Nit, a dos quarts de deu, graciós programa. Primer: 3 actes, **La casta Susana** triomf de Consol Ballo y Lino Rodríguez. Segon: L'Idol de Barcelona **LA GOYA** que cantarà "El Polichinela" de La Fornarina. Demà, dissabte, "Soldaditos de plomo", de la manera que's feren a l'Eslava de Madrid. Tard, a les 7 i, a les onze, La Goya, que cantarà "El Polichinela" de La Fornarina. Se despatxa a comptaduria.

Teatre Novetats

Gran companyia Cómico-Dramática de **RICARD CALVO** Primera Actriu **Lola Velazquez**
Avui, divendres, nit a un quart de deu, Primer: "El chiquillo" i última representació del èxit de la temporada, **Romeo y Julieta**

Demà dissabte nit, i diumenge tarde y nit, repeteix de la gran obra "Cyrano de Bergerac". Se despatxa a Comptaduria.

Gran Teatre Espanyol

Avui divendres, a les nou, "Max King" en 3 actes de Burgos y última de la comedia en 3 actes de l'Arís **La sagrada familia** la farsa aristocràtica, en un acte de l'A. Mestre, "Justicial". Demà única representació en aquesta temporada de la comedia den Pous y Pagés, "L'endemà de bodes" y estrena de la tragedia en un acte, den Recasens, **El cego Simó** estrenant-se una decoració den l'Aloso. Diumenge, tarde y nit, últimes representacions del drama den Pitarra, **EL CAMPANAR DE PALMA**

Teatre Apolo

Avui divendres, descan. Demà dissabte estrena del drama, en 5 actes y 13 quadros, tercer de la tragedia, "El Sol de la humanidad", "La libertad caída" denominat "La muerte del tirano".

FRONTO COMTAL

Dos grans partits per avui a les 4 y quart. ROJOS: Ortiz, Otegui. BLAUS: Anacabe, Odrizola. Entrada 1'50 ptes.

Palau de la Música Catalana

Dilluns, 6 janer. Diada de Reis, a la tarde: Conferència y demostracions de **Gimnasia Rítmica** método Jaques Dalcosse

ALCAZAR

Gran Café Concert. Res-taurant de primer orde. Sarsueles alegres. Continuament Grans Debuts.

Gran Edén Concert

Musico-hall Pariscen de Primer Orde. Grans concerts tots els dies Tard y Nit per una important "Companyia de Varietés".

MUSIC-HALL - LA BUENA SONRISA - GIMOL

Nit: Gran exit de tota la Troupe.

ROYAL CONCERT "MUSICO-HALL"

Marqués del Duero, 106, devant Teatre Comtal. Grans Concerts tots els dies tarde y nit, per una important "Companyia de Varietés".

CONCERT - LA GRAN PEÑA - SANT PAU, 83

Tots els dies tarde y nit, grans concerts. Restaurant a la carta. Entrada lliure.

Cinematògrafs

Gran saló cine Doré

Avui divendres, gran programa de pel·lícules y **4 Grans atraccions 4** "Quinteto Zaragoza" rondalla aragonesa. "Los Mazzonis" acróbates gomosos, colosals. "Los Romeu" el millor duet espanyol, el de més repertori y l'única en chic elegancia y talent. Ovisions, a la hermosa canzonetista, única en son genre.

Paquita Escibano

Pròxims y sensacionals debuts

IDEAL CINE

Hermoses estrenes. "El langostino" preciosa comedia, en colors, interpretada per la senyoreta Susana, "La máscara negra", 1.000 mts. Exit considerable de la pel·lícula extraordinària **LA REINA ELISABETH** 1.400 mts. interpretada per Sarah Bernard "El misterio del tren de las siete" 800 mts. etc.

SAN PAU CINES

Avui divendres, dia de moda. Dia d'estrenes. "El genio del mal" 1.000 mts. Vitaphon. "La intrusa" joia Gaumont 800 mts. "El amor de un indio". Rissa amb la de "Max y la estatua". "Revista Pathé 1912", últim dia de "La retirada de las tropas de Napoleón en Rusia" 700 mts. Pathé. "Arduas femeninas" y altres. Demà estrenes, entre altres, el de 600 metres, **El fuego Vengador**

DIANA y ROYAL

GENERAL y butaca PREFERENCIA
10 cts. dies 20 cts, feiners 30 cts.
Avui divendres, dia de moda. Dia d'estrenes. "El genio del mal" 1.000 mts. Vitaphon. "La intrusa" joia Gaumont 800 mts. "El amor de un indio". Rissa amb la de "Max y la estatua". "Revista Pathé 1912", últim dia de "La retirada de las tropas de Napoleón en Rusia" 700 mts. Pathé. "Arduas femeninas" y altres. Demà estrenes, entre altres, el de 600 metres, **El fuego Vengador**

DIORAMA

Avui divendres, tres estrenes. "Bocina express". "El amor de un indio", "Leyenda del Valle del reposo", "Revista Pathé", "Max y la estatua", **Misterio del tren de las siete** y altres, fins a 3.000 metres.

DIVERSIONS PARTICULARES

MUNDIAL PALACE - Concerts Santos tots els dies. Coberts desde pessetes 3'50. Els divendres, bouillabaise. Dissabtes menü corrent y vegetarià.

Botlletí comercial

2 Janer de 1913

Moviment de Borses

BORSA DE BARCELONA
Cotllació oficial

Oper. Dinar Paper
Londres, 90 dies vista..... 25'02 25'02
París, 200..... 27'02 27'02
Madrid y places banq, a 8 d'v..... 0'30 0'30

Efectes públics
Oper. Dinar Paper
Deute int. em. 1908 serie A..... 87'00 87'00
B..... 84'00 84'00
C..... 84'00 84'00
D..... 83'00 83'00
E..... 83'00 83'00
F..... 83'00 83'00
G..... 87'20 87'20

Amortizable diff. series.....
serie A..... 101'55 101'55
B..... 101'15 101'15
C..... 101'10 101'10
D..... 101'00 101'00
E..... 101'00 101'00
F..... 101'00 101'00
G..... 101'00 101'00

Titul. Deute n. 1903-04..... 87'00 87'00
1904-05..... 87'00 87'00
1905-06..... 87'00 87'00
1906-07..... 87'00 87'00
1907-08..... 87'00 87'00
1908-09..... 87'00 87'00
1909-10..... 87'00 87'00
1910-11..... 87'00 87'00
1911-12..... 87'00 87'00
1912-13..... 87'00 87'00
1913-14..... 87'00 87'00
1914-15..... 87'00 87'00
1915-16..... 87'00 87'00
1916-17..... 87'00 87'00
1917-18..... 87'00 87'00
1918-19..... 87'00 87'00
1919-20..... 87'00 87'00
1920-21..... 87'00 87'00
1921-22..... 87'00 87'00
1922-23..... 87'00 87'00
1923-24..... 87'00 87'00
1924-25..... 87'00 87'00
1925-26..... 87'00 87'00
1926-27..... 87'00 87'00
1927-28..... 87'00 87'00
1928-29..... 87'00 87'00
1929-30..... 87'00 87'00
1930-31..... 87'00 87'00
1931-32..... 87'00 87'00
1932-33..... 87'00 87'00
1933-34..... 87'00 87'00
1934-35..... 87'00 87'00
1935-36..... 87'00 87'00
1936-37..... 87'00 87'00
1937-38..... 87'00 87'00
1938-39..... 87'00 87'00
1939-40..... 87'00 87'00
1940-41..... 87'00 87'00
1941-42..... 87'00 87'00
1942-43..... 87'00 87'00
1943-44..... 87'00 87'00
1944-45..... 87'00 87'00
1945-46..... 87'00 87'00
1946-47..... 87'00 87'00
1947-48..... 87'00 87'00
1948-49..... 87'00 87'00
1949-50..... 87'00 87'00
1950-51..... 87'00 87'00
1951-52..... 87'00 87'00
1952-53..... 87'00 87'00
1953-54..... 87'00 87'00
1954-55..... 87'00 87'00
1955-56..... 87'00 87'00
1956-57..... 87'00 87'00
1957-58..... 87'00 87'00
1958-59..... 87'00 87'00
1959-60..... 87'00 87'00
1960-61..... 87'00 87'00
1961-62..... 87'00 87'00
1962-63..... 87'00 87'00
1963-64..... 87'00 87'00
1964-65..... 87'00 87'00
1965-66..... 87'00 87'00
1966-67..... 87'00 87'00
1967-68..... 87'00 87'00
1968-69..... 87'00 87'00
1969-70..... 87'00 87'00
1970-71..... 87'00 87'00
1971-72..... 87'00 87'00
1972-73..... 87'00 87'00
1973-74..... 87'00 87'00
1974-75..... 87'00 87'00
1975-76..... 87'00 87'00
1976-77..... 87'00 87'00
1977-78..... 87'00 87'00
1978-79..... 87'00 87'00
1979-80..... 87'00 87'00
1980-81..... 87'00 87'00
1981-82..... 87'00 87'00
1982-83..... 87'00 87'00
1983-84..... 87'00 87'00
1984-85..... 87'00 87'00
1985-86..... 87'00 87'00
1986-87..... 87'00 87'00
1987-88..... 87'00 87'00
1988-89..... 87'00 87'00
1989-90..... 87'00 87'00
1990-91..... 87'00 87'00
1991-92..... 87'00 87'00
1992-93..... 87'00 87'00
1993-94..... 87'00 87'00
1994-95..... 87'00 87'00
1995-96..... 87'00 87'00
1996-97..... 87'00 87'00
1997-98..... 87'00 87'00
1998-99..... 87'00 87'00
1999-00..... 87'00 87'00
2000-01..... 87'00 87'00
2001-02..... 87'00 87'00
2002-03..... 87'00 87'00
2003-04..... 87'00 87'00
2004-05..... 87'00 87'00
2005-06..... 87'00 87'00
2006-07..... 87'00 87'00
2007-08..... 87'00 87'00
2008-09..... 87'00 87'00
2009-10..... 87'00 87'00
2010-11..... 87'00 87'00
2011-12..... 87'00 87'00
2012-13..... 87'00 87'00
2013-14..... 87'00 87'00
2014-15..... 87'00 87'00
2015-16..... 87'00 87'00
2016-17..... 87'00 87'00
2017-18..... 87'00 87'00
2018-19..... 87'00 87'00
2019-20..... 87'00 87'00
2020-21..... 87'00 87'00
2021-22..... 87'00 87'00
2022-23..... 87'00 87'00
2023-24..... 87'00 87'00
2024-25..... 87'00 87'00
2025-26..... 87'00 87'00
2026-27..... 87'00 87'00
2027-28..... 87'00 87'00
2028-29..... 87'00 87'00
2029-30..... 87'00 87'00
2030-31..... 87'00 87'00
2031-32..... 87'00 87'00
2032-33..... 87'00 87'00
2033-34..... 87'00 87'00
2034-35..... 87'00 87'00
2035-36..... 87'00 87'00
2036-37..... 87'00 87'00
2037-38..... 87'00 87'00
2038-39..... 87'00 87'00
2039-40..... 87'00 87'00
2040-41..... 87'00 87'00
2041-42..... 87'00 87'00
2042-43..... 87'00 87'00
2043-44..... 87'00 87'00
2044-45..... 87'00 87'00
2045-46..... 87'00 87'00
2046-47..... 87'00 87'00
2047-48..... 87'00 87'00
2048-49..... 87'00 87'00
2049-50..... 87'00 87'00
2050-51..... 87'00 87'00
2051-52..... 87'00 87'00
2052-53..... 87'00 87'00
2053-54..... 87'00 87'00
2054-55..... 87'00 87'00
2055-56..... 87'00 87'00
2056-57..... 87'00 87'00
2057-58..... 87'00 87'00
2058-59..... 87'00 87'00
2059-60..... 87'00 87'00
2060-61..... 87'00 87'00
2061-62..... 87'00 87'00
2062-63..... 87'00 87'00
2063-64..... 87'00 87'00
2064-65..... 87'00 87'00
2065-66..... 87'00 87'00
2066-67..... 87'00 87'00
2067-68..... 87'00 87'00
2068-69..... 87'00 87'00
2069-70..... 87'00 87'00
2070-71..... 87'00 87'00
2071-72..... 87'00 87'00
2072-73..... 87'00 87'00
2073-74..... 87'00 87'00
2074-75..... 87'00 87'00
2075-76..... 87'00 87'00
2076-77..... 87'00 87'00
2077-78..... 87'00 87'00
2078-79..... 87'00 87'00
2079-80..... 87'00 87'00
2080-81..... 87'00 87'00
2081-82..... 87'00 87'00
2082-83..... 87'00 87'00
2083-84..... 87'00 87'00
2084-85..... 87'00 87'00
2085-86..... 87'00 87'00
2086-87..... 87'00 87'00
2087-88..... 87'00 87'00
2088-89..... 87'00 87'00
2089-90..... 87'00 87'00
2090-91..... 87'00 87'00
2091-92..... 87'00 87'00
2092-93..... 87'00 87'00
2093-94..... 87'00 87'00
2094-95..... 87'00 87'00
2095-96..... 87'00 87'00
2096-97..... 87'00 87'00
2097-98..... 87'00 87'00
2098-99..... 87'00 87'00
2099-00..... 87'00 87'00
2100-01..... 87'00 87'00
2101-02..... 87'00 87'00
2102-03..... 87'00 87'00
2103-04..... 87'00 87'00
2104-05..... 87'00 87'00
2105-06..... 87'00 87'00
2106-07..... 87'00 87'00
2107-08..... 87'00 87'00
2108-09..... 87'00 87'00
2109-10..... 87'00 87'00
2110-11..... 87'00 87'00
2111-12..... 87'00 87'00
2112-13..... 87'00 87'00
2113-14..... 87'00 87'00
2114-15..... 87'00 87'00
2115-16..... 87'00 87'00
2116-17..... 87'00 87'00
2117-18..... 87'00 87'00
2118-19..... 87'00 87'00
2119-20..... 87'00 87'00
2120-21..... 87'00 87'00
2121